

Bağlanma ve Psikopatoloji: Bağlanma Boyutlarının Depresyon, Panik Bozukluk ve Obsesif-Kompulsif Bozuklukla İlişkisi

Nebi Sümer
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Süheyla Ünal
İnönü Üniversitesi

Emre Selçuk
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Burhanettin Kaya
Gazi Üniversitesi

Ruhcan Polat
Beydağı Devlet Hastanesi

Bülent Çekem
Sani Konukoğlu Hastanesi

Özet

Bu çalışmanın amacı yetişkin bağlanma boyutlarının farklı psikopatoloji türleri ile ilişkisini Türk örnekleminde incelemektir. Çalışmaya depresyon, obsesif-kompulsif bozukluk (OKB) ve panik bozukluk (PB) tanısı konulan 104 kişi ile herhangi bir psikopatoloji tanısı konmayan 77 kişi katılmıştır. Katılımcıların yetişkin bağlanma stilleri öz bildirim yoluyla ölçülmüştür. Bağlanma kaygısı ve kaçınma boyutları üzerinde yapılan karşılaştırmalarda her üç klinik grubun da kontrol grubundan anlamlı olarak yüksek düzeylerde bağlanma kaygısı rapor ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, depresyon tanısı alanların OKB ve PB tanısı alanlardan daha yüksek düzeyde bağlanma kaçınması bildirdikleri bulunmuştur. Grupların temel bağlanma boyutlarında ne oranda ayrıştıktıklarını görmek amacıyla yapılan ayırdedici fonksiyon analizinde, kaygı ile tanımlanan birinci fonksiyonda kontrol grubunun diğer bütün psikopatoloji gruplarından ayrıldığı, kaçınma ile tanımlanan ikinci fonksiyonda da depresyon grubunun diğer gruplardan ayrıldığı görülmüştür. Bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma psikopatolojiye yakınlık bakımından bir risk faktörü olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışma bulguları ışığında ve kültürel faktörler dikkate alınarak yetişkinlikte bağlanma ile psikopatoloji arasındaki olası ilişkiler tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bağlanma kaygısı, kaçınma, depresyon, obsesif-kompulsif bozukluk, panik bozukluk

Abstract

The objective of this study was to investigate the relationship between adult attachment dimensions and different types of psychopathologies. One hundred and four individuals who were diagnosed with depression, obsessive-compulsive disorder, or panic disorder; and 77 individuals who were not diagnosed with a psychopathology (i.e., control group) participated in the study. Participants completed self-report measures of adult attachment. All three disorder groups reported higher attachment anxiety as compared to the control group. Moreover, patients diagnosed with depression reported higher avoidant attachment as compared to the other disorder groups. A discriminant function analysis was conducted to test if adult attachment dimensions discriminate among different disorder groups and the control group. First function, which was defined by attachment anxiety, discriminated the control group from the three psychopathology groups and the second function, which was defined by attachment avoidance, discriminated the depression group from the other groups. These findings indicate that high attachment anxiety and avoidance emerge as risk factors to develop psychopathology. Possible mechanisms mediating the link between adult attachment and psychopathology are discussed in light of findings of the current study and cultural factors.

Key words: Attachment anxiety, avoidance, depression, obsessive-compulsive disorder, panic disorder

Bowlby (1973) psikopatoloji ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi “çatallanarak ayrılan raylar” benzetimiyle açıklar. Erken yaşlardaki gelişim güzergahına sıcak, destekleyici ve ulaşılabilir ebeveynlerle başlayamayanlar bazen çoğunluktan ayrılarak farklı ve riskli bir yola yönelebilirler. Gelişimsel psikiyatri yaklaşımını da kullanarak Bowlby (1988), erken yaşlarda gelişen ve içselleştirilen bağlanma stillerinin yaşam boyu gelişimini, özellikle de ruh sağlığını doğrudan etkilediğini ileri sürmüştür.

Bağlanma kuramına göre, erken yaşlarda ebeveynleriyle olumsuz yaşantıları sonucu *güvensiz bağlanma* stili geliştiren kişiler, sadece yakın ilişkilerinde sorunlar yaşamazlar, aynı zamanda stres altında işlevsel olmayan tepkileri nedeniyle psikopatolojilere de yatkınlık gösterebilirler. Bu nedenle güvensiz bağlanmanın çocuklukta ve yetişkinlikte bazı kişilik bozuklukları ve ruh sağlığı bakımından risk faktörü oluşturduğu ileri sürülmektedir (Dozier ve ark., 1999; Shorey ve Snyder, 2006).

Bu araştırmanın amacı yetişkin bağlanma boyutlarının üç psikopatoloji türü (depresyon, obsesif-kompulsif ve panik bozukluk) ile ilişkisini ve bu psikopatoloji gruplarını ayırma gücünü klinik örneklem üzerinde incelemektir. Aşağıda önce bağlanma ile psikopatoloji arasındaki kuramsal bağlantılar kısaca özetlenmekte daha sonra da araştırmanın hipotezleri sunulmaktadır.

Bağlanma ve Psikopatoloji

Geçmiş çalışmalar farklı ölçeklerle ölçülen yetişkin bağlanma stillerinin bağlanmaya ilişkin *kaygı* ve *kaçınma* olmak üzere birbirinden bağımsız iki bağlanma boyutunda farklılaştığını göstermiştir (Brennan, Clark ve Shaver, 1998; Sümer, 2006). Bağlanma kaygısı yakın ilişkilerde yaşanan kaygıyı tanımlamakta, ilişkilerde hissedilen reddedilme ve terk edilme konusundaki aşırı duyarlılıktan kaynaklanmaktadır. Kaçınma boyutu ise başkalarına yakın olmaktan ya da başkalarının yakın olmasından ve bağımlı olmaktan hissedilen rahatsızlığı tanımlamaktadır. Düşük düzeylerde kaygı ve kaçınma gösteren insanların güvenli bağlanma stiline sahip oldukları kabul edilir (Yetişkinlikte bağlanma stillerinin ölçümü hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Sümer, 2006).

Bağlanma kaygı ve kaçınma davranışlarının erken dönemlerde çocukların ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanmaması nedeniyle duyarsız ya da tutarsız ebeveyn davranışlarının sonucu geliştiği kabul edilmektedir. Araştırmalar özellikle çocuk stres altında olduğunda, gerginken, hastalandığında ya da benzer ihtiyaç ve destek işaretleri verdiği durumlarda, bakım sağlayan kişilerin (genellikle anneler) tutarsız, yetersiz ve/veya denge-siz karşılık vermelerinin, sinirli ve kaygılı olmalarının, benmerkezci ya da orantısız müdahaleci davranışlarının

nın bağlanma kaygısına yol açtığını göstermektedir. Bu tür ebeveyn davranış örüntüleri sonucu bağlanma kaygısı geliştiren kişiler bu kaygıyla baş etmek için strese karşı aşırı duyarlılığa yol açan *yüksek aktivasyon* (hyperactivating) stratejilerini kullanırlar. Bu strateji sonucunda da yakın ilişki içinde oldukları kişilerin davranışlarına ve ulaşılabilirliğine yönelik olarak aşırı dikkat harcarlar ve bu yöndeki seçici (yanlı) algıları keskinleşir. Bağlanma kaygısının dinamiğini yansıtan yüksek aktivasyon stratejisi doğal olarak ilişkilere ve başkalarına “yapışma”, sürekli yakınlık ve onay arama gibi davranışlarla kendini gösterir ve depresyon yatkınlığı için ciddi bir risk faktörüdür (Mikulincer ve Shaver, 2007; Thompson, 1999).

Bağlanmada kaçınma davranışı ise ebeveynlerin çocuğun yaklaşma, destek ve korunma ihtiyaçlarına soğuk, mesafeli ve kızgın davranarak karşılık vermesi sonucunda oluşur. Bu tür ebeveynler özellikle çocuklarının duygularını bastırarak ya da ifade etmelerini engelleyerek onların duygu ve davranışlarını kontrol etmeye çalışırlar. Sonuçta duygularını bastırmayı ve göstermemeyi öğrenen çocuk, bunları ortaya çıkaracak (ya da kontrol etmesini zorlaştıracak) yaklaşmalardan kaçınarak, destek aramaktan çekinir ve genel olarak kaçınma davranışı geliştirir. Stresle baş etmek için yakınlık ve destek ara(ya)mayan bu kişiler kendilerine kompulsif düzeyde yüksek güven geliştirerek savunma ya da korunma stratejilerini güçlendirmeye çaba harcarlar. Bu nedenle kaçınan kişiler tehdit ya da stres durumunda duyguları ortaya çıkarabilecek *aktivasyonu engellemeye* (deactivating) yönelik bir davranış stratejisi geliştirirler. Bu stratejinin kullanımı zamanla bağlanma sistemini tetikleyecek davranışlardan kaçınma, başkalarının yakınlık ve destek ihtiyaçlarına duyarsızlık geliştirme gibi davranışlara dönüşür. Kaçınma temelindeki “deaktivasyon”, aşırı bastırma ve engelleme nedeniyle farklı somatizasyonlar gösterme, alkol yatkınlığı ve kompulsif davranış riskini artırır (Mikulincer ve Shaver, 2007). Son yıllarda bağlanma ve psikopatoloji arasındaki ilişkiler genellikle bu iki temel bağlanma boyutu (kaygı ve kaçınma) ve bu boyutlarla ilgili iki temel stresle başa çıkma stratejileri (yüksek aktivasyon ve aktivasyonu engelleme) dikkate alınarak incelenmektedir. Kaygı ve buna dayanan aşırı aktivasyon stratejisinin depresyon vb. içselleştirme sorunlarıyla, kaçınma ve buna dayanan bağlanma aktivasyonunu engellenme stratejisinin de somatizasyon ya da dışsallaştırma sorunlarıyla ilintili olabileceğine ilişkin bulgular mevcuttur (bkz., Dozier ve ark., 1999; Mikulincer ve Shaver, 2007).

Geçmiş çalışmalarda bağlanma ile psikopatoloji arasındaki ilişki farklı nedensel modeller ele alınarak da incelenmiştir. Örneğin, Pielage, Gerlsma ve Schaap (2000) güvensiz bağlanmanın stres ile psikopatoloji

arasında bir aracı (taşıyıcı) değişken mi yoksa stresi artırarak psikopatolojiye yol açan nedensel bir (bağımsız) değişken mi olduğu incelemişlerdir. Bu araştırmacılar güvensiz bağlanma örüntüsünün aracı değişkenden çok nedensel bir faktör olduğunu ve aslında stresli olayların bağlanma stilleri ile psikopatoloji arasındaki ilişkiyi aracılık ettiğini bulmuşlardır. Bu durumda yüksek kaygı ve kaçınmaya sahip bir kişi başından geçen olayları daha stresli olarak algılayarak psikopatolojiye de daha yatkın hale gelebilmektedir. Bazı araştırmacılar ise (örn., Brennan ve Shaver, 1998), ortak bir geçmişe ve gelişimsel güzergaha sahip olduklarından, güvensiz bağlanma ve psikopatolojinin nedensel bir ilişkiden çok büyük oranda biniştiklerini ileri sürmektedirler.

Aralarındaki kuramsal bağlantılardan bağımsız olarak bağlanma ve psikopatoloji arasındaki ilişkiler genellikle ilişki (korelatif) çalışmalarla incelenmiş (bkz. Dozier ve ark., 1999; Mikulincer ve Shaver, 2007; Shorey ve Synder, 2006) ve güvensiz bağlanmaya sahip olanların psikopatolojiye daha yatkın oldukları bulunmuştur. Bu bulgular, hem klinik hem de normal örneklerde tekrarlanmıştır.

Örneğin, olumsuz benlik modeli (düşük özsaygı) ve başkalarının onayına sürekli ihtiyaç duyma gibi özellikleri nedeniyle bağlanma kaygısının depresyon yatkınlığı ile ilişkili olduğu çok sayıda çalışmada gösterilmiştir (bkz. Simpson ve ark., 2003). Psikiyatrik tanı grupları ile yapılan çalışmalarda da kaygılı bağlananların güvenli ya da kaçınan bağlanmaya sahip olanlara oranla daha fazla depresyon tanısı aldığı ya da depresyon belirtileri gösterdiği bulunmuştur (örn., Cole-Detke ve Kobak, 1996). Kaçınmacı bağlanma ile depresyon arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar ise genellikle karmaşık bulgular ortaya koymaktadır. Bazı çalışmalarda kaçınmacı bağlanma ile depresyon yatkınlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunurken (örn., Wei ve ark., 2004) bazılarında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Shaver, Schachner ve Mikulincer, 2005). İki güvensiz bağlanma stiline (kaygılı ve kaçınmacı) farklı depresyon belirtileriyle ilişkisini inceleyen çalışmalar ise kaygılı bağlanmanın başkalarıyla ilişkiler ile ilgili belirtilerle (örn., aşırı bağlılık, kıskançlık, onay arama); kaçınmacı bağlanmanın ise başarıya aşırı yönelme, yalnızlık vb. belirtilerle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (bkz. Mikulincer ve Shaver, 2007).

Batı ülkelerinde yapılan çalışmalar, DSM IV'ün her iki ekseninde de sınıflanan kişilik bozuklukları ya da psikopatoloji türleri ile bağlanma stillerinin sistematik olarak ilişkilendirilebileceğini göstermiştir. Bu araştırmalarda kaygılı (saplantılı) bağlanmaya sahip olanların daha fazla bağımlı kişilik bozukluğu, kaçınmacı bağlanmaya sahip olanların şizoid ya da bununla ilişkili kişilik bozuklukları gösterdiği bulunmuştur (Shorey ve Synder, 2006).

Brennan ve Shaver (1998) 13 kişilik bozukluğu ile dört bağlanma stili arasındaki ilişkiyi inceledikleri kapsamlı araştırmalarında kişilik bozukluğu gösterme oranının özellikle yüksek bağlanma kaygısına sahip olan korkulu ve saplantılı bağlanan kişilerde çok yüksek olduğunu göstermişlerdir. Bu araştırmacılar korkulu bağlananların kişilik bozukluğu gösterme oranının güvenli bağlananlardan yaklaşık dört kat daha fazla olduğunu ve güvensiz bağlanma örüntüleri ile kişilik bozukluğu ve psikopatolojik belirtilerin orta düzeyde biniştiklerini göstermişlerdir. Boylamsal bir çalışmada, Crawford ve arkadaşları (2006) kaygılı bağlanmanın küme B (antisosyal, sınırda, histrionik ve narsistik) ve küme C (kaçınan, bağımlı ve obsesif-kompulsif) belirtileriyle, kaçınmacı bağlanmanın ise küme A (paranoid, şizoid ve şizotipal) belirtileriyle ilişkili olduğunu göstermişlerdir.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz geçmiş çalışmalar da bağlanma stilleri ya da boyutlarının farklı psikopatolojileri ne ölçüde ayırttığı yeterince incelenmemiştir. Çoğu kişilik bozukluğu arasındaki binişme (komorbid) nedeniyle özellikle normal örneklerdeki çalışmalarda bağlanma boyutlarının, farklı psikopatolojileri yordamasına karşın bu özellikleri birbirlerinden tutarlı olarak ayırmadığı bulunmuştur (Brennan ve Shaver, 1998). Ayrıca, kültürel farklılıklar hem bağlanma (örn., Rothbaum ve ark., 2000; van Ijzendoorn ve Sagi, 1999) hem de psikopatoloji örüntüsü ve sıklığını belirleyen (örn., Sam ve Moreira, 2002; Tanaka-Matsumi ve Draguns, 1997) temel etkenlerden biridir. Özellikle, geleneksel olarak Batı (bireyci) ve Doğu (toplulukçu) psikokültürel örüntülerini kendi içinde harmanlayan ve daha "ilişkisel benlik" yapısıyla tanımlanan (bkz., İmamoğlu, 2003; Kağıtçıbaşı, 2005) Türk örneği üzerinde bağlanma ile psikopatoloji arasındaki ilişkilerin incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle, bu araştırmada bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozukluk tanısı almış hastaları ne oranda ayırdığı incelenmektedir. Yukarıda kısaca özetlenen çalışmalar ışığında bağlanma kaygısının depresyon tanısı alanları obsesif-kompulsif ya da panik bozukluk tanısı alanlardan ayırt etmesi beklenmektedir. Ayrıca, üç tanı grubunun da kontrol grubuna oranla daha yüksek düzeyde kaygı ve kaçınma göstereceği beklenmektedir.

Yöntem

Örneklem ve İşlem

Çalışmanın veri toplama sürecine 2000-2002 yılları arasında Malatya'da bir hastaneye çeşitli sağlık sorunları nedeniyle başvuran 181 kişi (114 kadın, 67 erkek) katılmıştır. Psikiyatri polikliniklerine ardışık olarak başvuran en az ilköğretim mezunu olan, fiziksel bir

hastalığı olmayan, çalışmaya katılım için bilgilendirilmiş onam veren hastalar arasından çalışmanın örneklem grubu oluşturulmuştur. Katılımcılar anketleri hastane ziyaretleri sırasında tanı konulduktan sonraki görüşmede tek başlarına doldurmuşlardır.

Yarı yapılandırılmış psikiyatrik görüşmelerde DSM-IV-R ölçütleri ile majör depresif bozukluk tanısını karşılayan 40 kişi depresyon grubunu, obsesif-kompulsif bozukluk tanısını karşılayan 35 kişi obsesif kompulsif bozukluk (OKB) grubunu, panik bozukluk tanısını karşılayan 29 kişi panik bozukluk (PB) grubunu oluşturmuştur. Hastaneye fiziksel yakınmalarla başvuran, ruhsal bir hastalık tanısı olmayan ve denek grubuyla benzer sosyodemografik özelliklere sahip 77 kişi seçkisiz olarak seçilmiş ve de kontrol grubunu oluşturmuştur.

Katılımcıların yaşı 17 ile 60 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 33.19'dur ($S = 10.92$). Ortalama yaş depresyon grubunda 33.02 ($S = 11.68$), OKB grubunda 31.50 ($S = 9.63$), Panik bozukluğu grubunda 36.42 ($S = 10.97$) ve kontrol grubunda 32.94'dır ($S = 10.98$). Yaş bakımından gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bütün grupların ortamları eğitim düzeyi "1" ilkokul, "2" ortaokul, "3" lise ve "4" üniversite ve üzeri olarak sınıflandığında ortalama eğitimin genellikle lise ve üzerinde eğitim düzeyine karşılık geldiği görülmektedir. Depresyon grubundaki katılımcıların % 37'si ilkokul, % 34'ü lise ve % 29'u da üniversite mezunudur. OKB grubunda bu oranlar, % 23 ilkokul, % 14 ortaokul, % 32 lise ve % 31 üniversite mezunudur. Panik bozukluğu tanısı alanlarda bu oranlar, % 26 ilkokul, % 10 ortaokul, % 38 lise ve % 26 üniversite mezunu şeklindedir. Kontrol grubunun ise % 13'ü ilkokul % 8'i ortaokul, % 40'i lise ve % 39'u üniversite mezunu katılımcılar oluşturmaktadır. Gruplar arasındaki eğitim düzeyi farklılıkları istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Bütün gruplarda kadınlar erkeklerden daha fazla olmasına karşın, cinsiyetlerin dağılımı bakından gruplar arası farklılık anlamlı değildir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların bağlanma boyutları Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilen İlişki Ölçekleri Anketi'nin (İÖA) Türkçe versiyonu (Sümer ve Güngör, 1999) kullanılarak ölçülmüştür. İÖA, 30 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemişlerdir (1 = beni hiç tanımlamıyor; 7 = tamamiyle beni tanımlıyor).

Bağlanma stillerinin kategorik olarak değil, birbirinden bağımsız sürekli iki boyut üzerinde dağıldığını gösteren çalışmalar ışığında (Brennan ve ark., 1998; Fraley ve Waller, 1998; Sümer, 2006) İÖA için temel bileşenler analizi yapılmıştır. Varimax rotasyonu sonucunda elde edilen iki faktörden biri bağlanmaya ilişkin kaygıya (örn., "Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım") diğeri de bağlanmaya ilişkin kaçınmaya (örn., "Başkalılarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.") denk gelmiştir. Bu boyutlarda yer alan maddelerden kaygı ve kaçınma boyutlarına karşılık gelen iki sürekli değişken oluşturulmuştur. Kaygı ve kaçınma boyutları için iç tutarlık katsayıları sırasıyla, .83 ve .65'dir. İki boyut arasında, kuramsal olarak beklendiği şekilde, düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r = .18$, $p < .05$).

Bulgular

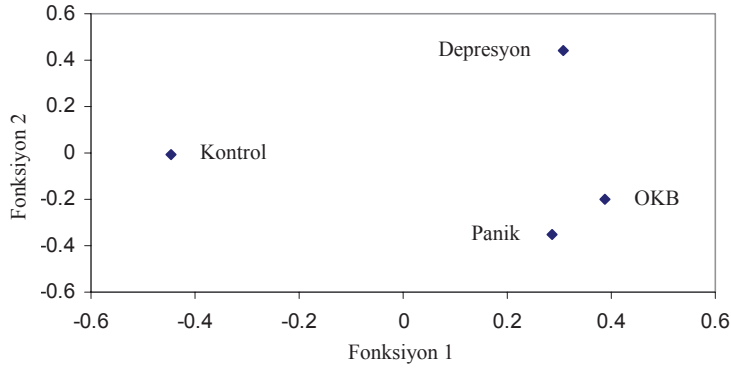
Çalışmanın hipotezleri ANCOVA ve ayırdedici fonksiyon analizleri ile sınanmıştır. Aynı ayrı yapılan iki ANCOVA analizinde yukarıda anlatıldığı şekilde hesaplanan bağlanma puanları bağımlı değişken, tanı grubu bağımsız değişken, yaş ve cinsiyet ise kontrol değişkenleri olarak analize dahil edilmiştir. Analizler hem kaygı hem de kaçınma boyutlarında grupların birbirlerinden anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur (sırasıyla $F_{3,175} = 8.27$, $p < .001$, kısmi $\eta^2 = .12$ ve $F_{3,175} = 3.93$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .06$).

Tablo 1. Bağlanma Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları ile Yaş ve Cinsiyetin Kontrol Edildiği ANCOVA Analizi Sonuçları

	Depresyon		OKB		Panik Bozukluk		Kontrol		$F_{3,175}$	η^2
	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S		
Kaygı	4.10a	1.19	3.95a	1.24	3.83a	1.20	3.06b	1.27	8.27***	.12
Kaçınma	4.35a	1.13	3.69b	1.06	3.58b	1.07	4.00ab	1.00	3.93**	.06

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Not. Aynı harfi paylaşan değerler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur. Ortalamalarda yaş ve cinsiyete etkisi kontrol edilmiştir.

Şekil 1. Grup Merkezlerinin İki Ayırdedici Fonksiyondan Aldığı Değerler

Bonferroni uyarlaması kullanılarak yapılan analiz sonrası karşılaştırmalarının sonuçları kontrol grubundaki katılımcıların diğer üç tanı grubundaki katılımcılara göre anlamlı olarak daha düşük düzeyde bağlanma kaygısı, depresyon grubundaki katılımcıların da obsesif-kompulsif bozukluk (OKB) ve panik bozukluk (PB) grubundaki katılımcılara oranla anlamlı olarak daha yüksek düzeyde kaçınma rapor ettiklerini göstermiştir. Depresyon grubu kontrol grubuna oranla da daha yüksek düzeyde kaçınma göstermiş ancak bu fark istatistiksel anlamlılık seviyesine ulaşmamıştır (Grupların kaygı ve kaçınma boyutlarındaki yaş ve cinsiyete göre uyarlanmış ortalamaları ve standart sapmalar için bkz. Tablo 1).

Bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma boyutlarının tanı grubu üyeliğini (Depresyon, OKB, PB ve kontrol) yordadığı ayırdedici fonksiyon analizi sonucunda ise iki ayırdedici fonksiyon hesaplanmıştır (İki fonksiyon birlikte $\chi^2_6 = 37.04, p < .001$). Birinci fonksiyon çıkarıldıktan sonra da yordayıcılarla gruplar arasında anlamlı ilişki istatistiksel olarak hala anlamlıdır, $\chi^2_2 = 12.19, p < .01$. Açıklanan varyansın % 68'ini birinci fonksiyon, % 32'sini ise ikinci fonksiyon açıklamıştır. Şekil 1'de görüldüğü gibi birinci fonksiyon kontrol

grubunu diğer gruplardan, ikinci fonksiyon ise depresyon grubunu diğer gruplardan ayırmıştır.

Tablo 2'de yordayıcı değişkenler ve ayırdedici fonksiyonlar arasındaki korelasyona ilişkin yük matrisi verilmiştir. Her iki fonksiyon içinde .50'nin üzerindeki yükler yorumlanmıştır. Tablodan da anlaşılacağı üzere kontrol grubunu diğer gruplardan en iyi ayıran yordayıcı değişken bağlanmaya ilişkin kaygıdır. Kontrol grubundaki katılımcılar Depresyon, OKB ve PB gruplarındaki katılımcılara göre daha düşük düzeyde bağlanma kaygısı belirtmişlerdir. Depresyon grubunu diğer gruplardan ayıran yordayıcı ise bağlanmaya ilişkin kaçınmadır. Depresyon grubundaki katılımcılar OKB, PB ve kontrol gruplarındaki katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde kaçınma rapor etmişlerdir.

Ayırdedici fonksiyon analizi sonucunda 181 kişinin 86'sı (% 48) doğru sınıflandırılmıştır ki bu sayı sadece şansa dayalı bir sınıflandırmada elde edilecek 52.96 (% 29) kişilik doğru sınıflandırmanın çok üstündedir. Sınıflandırma doğruluğundaki artış kontrol ve Depresyon grubundaki kişilerin grupların örnekleme temsil edilme oranı kullanılarak hesaplanan öncül olasılıktan daha yüksek düzeyde doğru sınıflandırılmalarından kaynaklanmıştır (kontrol grubu için doğru sınıflandırma = % 84, Depresyon grubu için doğru sınıflandırma = % 38). OKB ve PB gruplarında ise doğru sınıflandırma oranı tesadüfi sınıflandırma oranından anlamlı olarak daha yüksek değildir.

Tartışma

Temel bağlanma boyutları üzerinde yapılan karşılaştırmalar her üç klinik grubun da kontrol grubundan anlamlı olarak yüksek düzeylerde bağlanma kaygısı

Tablo 2. Yordayıcı Değişkenler ve Ayırdedici Fonksiyonlar Arasındaki Korelasyona İlişkin Yük Matrisi

	Fonksiyon 1	Fonksiyon 2
Kaygı	.95	.31
Kaçınma	-.12	.99

rapor ettiklerini, depresyon tanısı alanların ise OKB ve PB tanısı alanlardan daha yüksek düzeyde bağlanma kaçınması bildirdiklerini göstermiştir. Grupların temel bağlanma boyutlarında ne oranda ayrıştıklarını daha açık olarak görmek amacıyla yapılan ayırıcı fonksiyon analizi ise, öncelikli olarak iki boyutun kontrol grubunun diğer bütün gruplardan ayrıldığını, ikinci olarak depresyon grubunun yüksek kaygı ve kaçınma puanları ile diğer bütün gruplardan ayrıldığını göstermiştir.

Bu bulgular geçmiş çalışmalarla tutarlı olarak, öncelikle bağlanma kaygısının depresyon için hem klinik (Bifulco, Moran, Ball ve Bernazzani, 2002) hem de normal katılımcılar (Carnelley ve ark., 1994) açısından bir yakınlık faktörü olduğuna işaret etmektedir. Bowlby (1980) çocukluk ya da ergenlik döneminde bağlanmada yaşanan kayıpların ve umutsuzluk duygularının ileri dönemlerde depresyon yaşamayla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Mikulincer ve Shaver (2007) özbidirime dayalı klinik gruplarla yapılan çalışmalarda en fazla yüksek kaygı ve kaçınmaya sahip olan “korkulu” bağlanma grubunun depresyon yakınlığı gösterdiğini belirtmektedirler. Burada yanıtlanması gereken iki soru bulunmaktadır. Birinci soru neden (ya da hangi mekanizmalar aracılığıyla) bağlanma kaygısının depresyonla ilişkili olduğu; ikincisi ise bağlanma kaçınmasının depresyondaki olası rolüdür. Geçmiş çalışmalar yüksek aktivasyon sürecine bağlı olarak bağlanma kaygısı yüksek olan kişilerin başkalarından gelen geri bildirimlere aşırı duyarlı olduklarını ve sürekli olarak başkalarından onay ve takdir beklediklerini göstermektedir. Bu nedenle, bağlanma sisteminin yüksek aktivasyonu hem kişileri sürekli olarak başkalarının ilgi, sevgi ve güvenine ihtiyacı olan kişiler konumunda tutmakta, hem de bu kişiler bu yüzden başkalarının değerlendirme ve geri bildirimlerinden daha fazla örselenmektedirler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Shaver, Schachner ve Mikulincer (2005) çalışmalarında başkalarından aşırı onay ve temin aramanın (excessive reassurance seeking) kaygılı bağlanmanın temel bir unsuru olduğunu ve depresyon yakınlığının bu temel unsurla yakından ilişkili olduğunu göstermişlerdir.

Bağlanma kaygısı ile depresyon arasındaki ilişkiye aracılık eden çok sayıda başka değişken de söz konusudur. Özellikle düşük özsaygı ve benliğe yönelik olumsuz tutumların kritik aracı değişkenler olduğu gösterilmiştir (Roberts ve ark., 1996). Özetle bu çalışma da geçmiş çalışmalarla tutarlı olarak yüksek bağlanma kaygısının klinik depresyon tanısı için de önemli bir risk faktörü olduğunu göstermektedir.

İkinci soruya ilişkin olarak, bağlanmada kaçınma ve onunla ilişkili bağlanma sisteminin aktivasyonun engellenmesi görünüşte başkalarından kaynaklanan olumsuz değerlendirme ve benzeri risk faktörlerini azaltarak kişileri depresyondan koruduğu ileri sürülebilir.

Ancak, bu konuda geçmiş çalışmalar genellikle karmaşık sonuçlar vermektedir. Korkulu bağlanma stili yüksek kaygı ile birlikte yüksek kaçınmayı da içermesine karşın, bu stile sahip olanlar en az saplantılı olanlar kadar depresyona yatkın görünmektedir (Carnelley ve ark., 1994). Hatta klinik örneklerde özellikle kadınlar için korkulu bağlanmanın majör depresyon tanısında en temel bağlanma stili olduğu gösterilmiştir (Cyranowski ve ark., 2002). Bizim çalışmamızda ise depresyon grubunun diğer klinik gruplardan daha yüksek düzeyde kaçınma gösterdikleri bulunmuştur. Türk kültüründe yakın ilişkilerin kişinin kendisini tanımlama ve sosyal onay bakımından çok daha önemli olduğu dikkate alındığında (Kağıtçıbaşı, 2005), kaçınan bağlanma kişiyi toplumdan ayırma etkisiyle de depresyona bir yakınlık yaratabilir.

Yüksek düzeyde kaçınmanın Türk örneğinde depresyonla ilişkili olması, bağlanma kaygısına oranla bağlanma kaçınmasının “ilişkisel özerkliğe” ve “karşılıklı bağımlılığa” dayanan kültürlerde uyumu zorlaştıran bir faktör olması ile de ilişkili olabilir (bkz. Rothbaum, Rosen Ujie ve Uchida, 2002). Kişilerarası mesafenin belirgin sınırlarla çizildiği bireysel kültürlerde kaçınma boyutunun görece yüksek olması beklenen ve kültürle uyumlu bir özellik olması nedeniyle bu tür kültürlerde kaçınmadan çok bağlanma kaygısının temel risk faktörü olması beklenebilir. İlişkisel ya da toplulukçu kültürlerde ise tam tersi bir örtüntü beklenebilir. Bu tür kültürlerde yakın ilişkilerde mesafe ve dolayısıyla kaçınma davranışı, dışlanma ve reddedilme gibi, kültürel bakımdan riskli sonuçlara yol açabilir ve bu nedenle de depresyon yakınlığıyla ilişkili olabileceği ileri sürülebilir. Gelecek çalışmalarda bu tür kültürel faktörlerin etkisi daha kapsamlı olarak incelenmelidir.

OKB grubu bağlanma kaygısı bakımından depresyon grubu ile benzeşmektedir. Ancak, bu grubun diğer gruplardan belirgin olarak ayrışmadığı bulunmuştur. Bağlanma kaygısı ile de ilişkili olan temel “kronik kaygı” OKB’de de temel bir etkidir. Bu nedenle, genel kaygıyla ilişkili olduğu bilinen bağlanma kaygısının OKB için de bir risk faktörü olduğu söylenebilir. Klinik örneklerde bağlanma kaygısının OKB de dahil olmak üzere genel kişilik bozukluğu ile ilişkili olduğu bulunmuştur (örn., Meyer ve ark., 2001). Ancak, normal örneklerde bu ilişki çok açık olarak gösterilmemiştir. Örneğin, Brennan ve Shaver (1998) kaçınma boyutunda daha yüksek olanların daha fazla obsesif-kompulsif belirti bildirdiklerini bulmuşlardır. Cooper, Shaver ve Collins’in (1998) ergenlerle yaptıkları araştırmada da hem kaygılı hem de kaçınan bağlanma stiline sahip olanların güvenli bağlananlardan daha yüksek düzeyde OKB belirtisine sahip oldukları bulunmuştur. Özetle, geniş çaplı araştırmalarda DSM-IV’ün birinci ekseninde yer alan OKB’nin de yer aldığı klinik

psikopatoloji grupları ile güvensiz bağlanma arasında belirgin bir ilişki olduğu gösterilmesine karşın (Cooper ve ark., 1998; Shorey ve Snyder, 2006) temel bağlanma boyutları ile ilişkisi konusunda tutarlı bulgular mevcut değildir.

Beklendiği gibi PB'nin de yüksek bağlanma kaygısı ile ilintili olduğu bulunmuştur. Ancak bu çalışmada PB grubu bağlanma kaygısı boyutunda kontrol grubundan farklılaşırken diğer gruplardan anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Dozier ve arkadaşları (1999) kapsamlı tarama yazılarında genel olarak kaygı bozukluklarının yüksek kaygı içeren saplantılı bağlanmayla ilişkili olması gerektiğini vurgularken, bu konuda yeterli çalışma olmadığını da belirtmektedirler.

Hem bu çalışmada hem de geçmiş çalışmaların çoğunda bağlanma stillerinin kişilerin beyanına dayalı öz bildirim ölçekleriyle ölçülmesinden kaynaklanan yanlılıklar nedeniyle bağlanma ile psikopatoloji arasındaki ilişki tam olarak anlaşılammaktadır (Sümer, 2006). Kişinin beyanına dayalı ölçümlerin hem savunucu yaklaşımlara açık olması, hem de ölçeklerin ölçüm gücünden kaynaklanan sorunlar yüzünden bağlanma stil ya da boyutlarını nesnel olarak temsil edemediği bilinmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Bu nedenle, bu çalışmanın en önemli sınırlılığı bağlanma boyutlarının öz bildirim ölçekleriyle ölçülmüş olması ve bahsedilen yanlılıklara açık olmasıdır. Her ne kadar bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınmanın psikopatolojiye neden olabileceği tartışılmışsa da çalışmanın korelasyonel olduğu ve bu nedenle bulguların neden-sonuç ilişkisi için doğrudan kanıt oluşturmayacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda bağlanma boyutları genellikle kaygı ve kaçınma boyutlarını doğrudan ölçen (örn., Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, YİYE; bkz. Berennen ve ark., 1998; Sümer, 2006) çok maddeli yeni araçlarla ölçülmektedir. Bu çalışmada ise bağlanma boyutları, araştırma verisinin toplandığı dönemde daha yaygın olarak kullanılan ve Türkçeye uyarlanmış bulunan İÖA (Sümer ve Güngör, 1999) ile ölçülmüştür. Ancak, son zamanlarda yapılan çalışmalar İÖA ve YİYE'nin benzer yapıları ölçtüğünü (örn., Sümer, 2006) ve İÖA'nın maddelerinin temelde kaygı ve kaçınmaya karşılık gelen iki bağlanma boyutunu temsil ettiğini göstermektedir (örn., Kurdek, 2002). Son olarak, örneklem genişliğinin görece sınırlı olması ve sadece bir hastaneye başvuranların katılımcı olarak kabul edilmesi nedeniyle de bulguların genellenmesinde dikkatli olunmalıdır.

Farklı psikopatolojik belirti gösterenler ve travma yaşayanlar arasında güvensiz bağlanmanın daha yaygın olduğu bilinmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Ancak, bağlanma ile psikopatoloji arasındaki ilişki ve bağlanma literatüründen uygulamacıların na-

sıl yararlanabilecekleri kültürden kültüre değişim göstermektedir. Bahsedilen sınırlılıklara karşın bu çalışma, bağlanma boyutları ile psikopatoloji arasındaki ilişkiyi klinik Türk örnekleme üzerinde inceleyerek alana katkıda bulunmuştur.

Kaynaklar

- Bifulco, A., Moran, P. M., Ball, C. ve Bernazzani, O. (2002). Adult attachment style: I. Its relationship to clinical depression. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 37, 50-59.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Sadness and depression*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment. J. A. Simpson ve W. S. Rholes, (Ed.), *Attachment theory and close relationships* içinde (46-76). New York: Guilford Press.
- Brennan, K. A. ve Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of Personality*, 66, 835-878.
- Carnelley, K. B., Pietromonaco, P. R. ve Jaffe, K. (1994). Depression, working models of others, and relationship functioning. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 127-140.
- Cole-Detke, H. ve Kobak, R. (1996). Attachment processes in eating disorder and depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64, 282-290.
- Cooper, L. M., Shaver, P. R. ve Collins, N. L. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1380-1397.
- Crawford, T. N., Shaver, P. R., Cohen, P., Pilkonis, P. A., Gillath, O. ve Kasen, S. (2006). Self-reported attachment, interpersonal aggression, and personality disorder in a prospective community sample of adolescents and adults. *Journal of Personality Disorders*, 20, 331-351.
- Cyranowski, J. M., Bookwala, J., Feske, U., Houck, P., Pilkonis, P., Kostelnik, B. ve Frank, E. (2002). Adult attachment profiles, interpersonal difficulties, and response to interpersonal psychotherapy in women with recurrent major depression. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 21, 191-217.
- Dozier, M., Stovall, K. C. ve Albus, K. E. (1999). Attachment and psychopathology in adulthood. J. Cassidy ve P. R. Shaver, (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (497-519). New York: Guilford Press.
- Fraley, R. C. ve Waller, N. G. (1998). Adult attachment patterns: A test of the typological model. J. A. Simpson ve W. S. Rholes, (Ed.), *Attachment theory and close relationships* içinde (77-114). New York: Guilford Press.
- Griffin, D. W. ve Bartholomew, K. (1994). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment. K. Bartholomew ve D. Perlman, (Ed.), *Advances in personal relationships: Attachment processes in adulthood* (Cilt 5) içinde (17-52). London: Jessica Kingsley.
- İmamoğlu, E. O. (2003). Individuation and relatedness: Not opposing, but distinct and complementary. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 129, 367-402.

- Kağıtçıbaşı, C. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422.
- Kurdek, L. A. (2002). On Being Insecure about the Assessment of Attachment Styles. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19, 811-834.
- Meyer, B. ve Pilkonis, P. A., Proietti, J., Heape, C. ve Egan, M. (2001). Attachment styles, personality disorders, and predictors of symptom course. *Journal of Personality Disorders*, 15, 371-389.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment patterns in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: Guilford Press.
- Pielage, S., Gerlsma, C. ve Schaap, C. (2000). Insecure attachment as a risk factor for psychopathology: The role of stressful events. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 7, 296-302.
- Roberts, J. E., Gotlib, I. H. ve Kassel, J. D. (1996). Adult attachment security and symptoms of depression: The mediating roles of dysfunctional attitudes and low self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 310-320.
- Rothbaum, F., Rosen, K., Ujje, T. ve Uchida, N. (2002). Family systems theory, attachment theory, and culture. *Family Process*, 41, 328-350.
- Rothbaum, F., Weisz, J., Pott, Kazuo, M. ve Morelli, G. (2000). Attachment and culture: Security in the United States and Japan. *American Psychologist*, 55, 1093-1104.
- Sam, D. L. ve Moreira, V. (2002). The mutual embeddedness of culture and mental illness. W. J. Lonner, D. L. Dinnel, S. A. Hayes ve D. N. Sattler, (Ed.), *Online Readings in Psychology and Culture (Unit 9, Chapter 1)*, (<http://www.wvu.edu/~culture>), Center for Cross-Cultural Research, Western Washington University, Bellingham, Washington USA.
- Shaver, P. R., Schachner, D. A. ve Mikulincer, M. (2005). Attachment style, excessive reassurance seeking, relationship processes, and depression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 343-359.
- Shorey, H. S. ve Snyder, C. R. (2006). The role of adult attachment styles in psychopathology and psychotherapy outcomes. *Review of General Psychology*, 10, 1-20.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., Campbell, L., Tran, S. ve Wilson, C. L. (2003). Adult attachment, the transition to parenthood, and depressive symptoms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1172-1187.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 71-109.
- Tanaka-Matsumi, J. ve Draguns, J. G. (1997). Culture and psychopathology. J. W. Berry, M. H. Segall ve C. Kağıtçıbaşı, (Ed.), *Handbook of cross-cultural psychology (Cilt 3) Social behavior and applications (2. baskı)* içinde (449-492). Boston: Allyn and Bacon.
- Thompson, R. A. (1999). Early attachment and later development. J. Cassidy ve P. R. Shaver, (Ed.), *Handbook of attachment* içinde (265-286). New York: Guilford.
- van IJzendoorn, M. H. ve Sagi, A. (1999). Cross-cultural patterns of attachment: Universal and contextual dimensions. J. Cassidy ve P. R. Shaver, (Ed.), *Handbook of attachment: Theory research and clinical applications* içinde (713-734). New York: The Guilford Press.
- Wei, M., Mallinckrodt, B., Russell, D. W. ve Abraham, W. (2004). Maladaptive perfectionism as a mediator and moderator between adult attachment and depressive mood. *Journal of Counseling Psychology*, 51, 201-212.

Summary

Attachment and Psychopathology: Relationship between Adult Attachment and Depression, Panic Disorder, and Obsessive Compulsive Disorder

Nebi Sümer
Middle East Technical University

Süheyla Ünal
İnönü University

Emre Selçuk
Middle East Technical University

Burhanettin Kaya
Gazi University

Ruhcan Polat
Beydağı State Hospital

Bülent Çekem
Sani Konukoğlu Hospital

According to attachment theory (Bowlby 1973; 1980), insecure individuals are not only likely to experience difficulties in their interpersonal lives but also are vulnerable to develop several forms of psychopathologies, especially under stressful life circumstances. Previous research has shown that insecure attachment emerges as a risk factor for developing psychopathology (Dozier et al., 1999; Shorey & Snyder, 2006).

The aim of the present study was to investigate the relationship between adult attachment dimensions and different psychological disorders in a clinical population.

Adult Attachment and Psychopathology

Previous studies (Brennan, Clark & Shaver, 1998; Sümer, 2006) showed that adult attachment can be conceptualized along two orthogonal dimensions of insecurity: anxiety and avoidance. Attachment anxiety is characterized by strong desire for closeness and protection from relationship partners, and hyper vigilance toward cues of partner rejection or unavailability. Attachment avoidance is characterized by discomfort with closeness and depending on relationship partners and excessive preference for emotional distance and self-reliance.

Attachment theory posits that both types of insecure attachment (i.e., anxious and avoidant) may render the individual vulnerable to develop psychopathology. Anxious individuals are overly sensitive to cues of rejection and abandonment. As a result they tend to develop a need to merge with relationship partners or to seek reassurance and approval excessively. These tendencies can be risk factors for developing depression (Mikulincer & Shaver, 2007).

Avoidant individuals prefer a compulsive self-reliance and they neglect the importance of attachment needs. As a result they are more likely to show maladaptive perfectionism, alcoholism, or compulsive behaviors as compared to their non-avoidant counterparts.

Previous research confirmed these theoretical links. Attachment anxiety has consistently been shown to be related to depressive symptoms (e.g., Cole-Detke & Cobak, 1996; Simpson et al., 2003). Findings regarding attachment avoidance are mixed. Whereas some researchers reported a positive relationship between attachment avoidance and depression (e.g., Wei et al., 2004), others reported null findings (e.g., Shaver et al., 2005).

Adult attachment was also found to be related to personality disorders. For example, Crawford et al. (2006) found in a longitudinal study that anxious attachment was related to Cluster B (antisocial, borderline, histrionic, and narcissistic) and Cluster C (avoidant, dependent, and obsessive-compulsive) symptoms whereas avoidant attachment was related to Cluster A (paranoid, schizoid, schizotypal) symptoms.

Although the relationship between adult attachment dimensions and different psychopathologies are well-documented, the question of whether adult attachment can discriminate different psychopathologies from each other in clinical samples has been left unexamined. The present study tackles this question. Specifically, the present study investigates how adult attachment dimensions discriminate patient groups diagnosed with depression, panic disorder (PD), and obsessive-compulsive disorder (OCD) from each other and from a matched control group. Moreover, to our best knowledge, this issue has not been studied in the Turkish culture yet. We hypothesized that attachment

anxiety will discriminate the depression group from the other disorder groups. We also expected that all disorder groups will score higher on anxiety and avoidance as compared to the control group.

Method

Participants

One hundred eighty one individuals (114 females, 67 males) participated in the study. 40 individuals who were diagnosed with major depression constituted the depression group, 35 individuals who were diagnosed with OCD constituted the OCD group and 29 individuals who were diagnosed with PB constituted the PB group. The control group consisted of the other 77 participants. The groups did not differ from each other in terms of age, gender, and formal education history.

Materials

Participants completed the Turkish version (Sümer & Güngör, 1999) of Griffin and Bartholomew's (1994) Relationship Style Questionnaire. The scale consists of 30 items. A principal component analysis with varimax rotation revealed two factors corresponding to anxiety and avoidance.

Results

We conducted two ANCOVA analyses to test if the groups differed from each other in terms of mean anxiety and avoidance scores. In both analyses, age and gender were used as covariates. We found a significant effect of diagnosis for both anxiety and avoidance ($F_{3,175} = 8.27, p < .001, \text{partial } \eta^2 = .12$; $F_{3,175} = 3.93, p < .01, \text{partial } \eta^2 = .06$, respectively). Bonferonni tests revealed that the control group reported lower attachment anxiety as compared to all disorder groups. Moreover, the depression group reported higher attach-

ment avoidance than the OCD and the PB group.

We also conducted a discriminant function analysis to test if attachment dimensions predicted group membership. The analyses revealed two discriminant functions ($\chi^2_6 = 37.04, p < .001$). After the first function was removed, the relationship between the groups and the predictors was still significant, $\chi^2_2 = 12.19, p < .01$. The first function discriminated the control group from the other groups and the second function discriminated the depression group from the other groups. The best predictor discriminating the control group from the other groups was attachment anxiety whereas the best predictor discriminating the depression group from the other groups was attachment avoidance.

Discussion

The present study contributed to the existing literature by examining the relationship between adult attachment and psychopathology in a clinical sample of Turkish adults. We found that all three disorder groups reported higher anxiety than the control group. This finding is in line with those of the previous studies and raises an important question. What is the mechanism behind the relationship between attachment anxiety and psychological disorders, especially depression? Anxious individuals tend to excessively seek approval from relationship partners. They are also very sensitive to rejection and hold negative views of themselves. Probably, these excessive reassurance seeking tendencies and negative views of the self mediate the relationship between attachment anxiety and depression. We found that depressed individuals also reported higher avoidance. Avoidant attachment might be especially a risk factor to develop depression in the Turkish culture because having close relationships is a culturally valued way of defining the self and gaining social approval in the Turkish culture.